

CN PAC

Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii

Organizația Internațională a Muncii
Programul Internațional pentru
Eliminarea Muncii Copilului

Este bine SĂ muncești?

Broșură despre munca copilului în Moldova pentru copii de la 7 la 12 ani

Chișinău, 2006

„Orice copil are dreptul la protecție împotriva exploatării economice și de a nu fi constrâns la vreo muncă ce comportă riscuri sau care poate să-i compromită educația sau să-i dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mintale, morale sau sociale”

*Convenția Națiunilor Unite
privind Drepturile Copilului, art. 2*

„Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sînt interzise”

art. 50 din Constituția Republicii Moldova, 1994.

Copilul și furnica

Un copil din grupa mică
O întreabă pe furnică:
- Ce tot cari, tu, în spinare
Cît este ziua de mare?
Nu ți-e greu, nu obosești?
Stai puțin să te odihnești
- Of, nu pot, copile dragă,
Eu muncesc ziua întreagă,
Car, adun în mușuroi
C-am copii mici... și-apoi
Ai și tu părinți ca mine,
Care muncesc pentru tine.
Ca să crești mare, sănătos,
Copil vesel și mintios.
Să le poți fi de-ajutor
Cînd vei crește mare, în viitor!

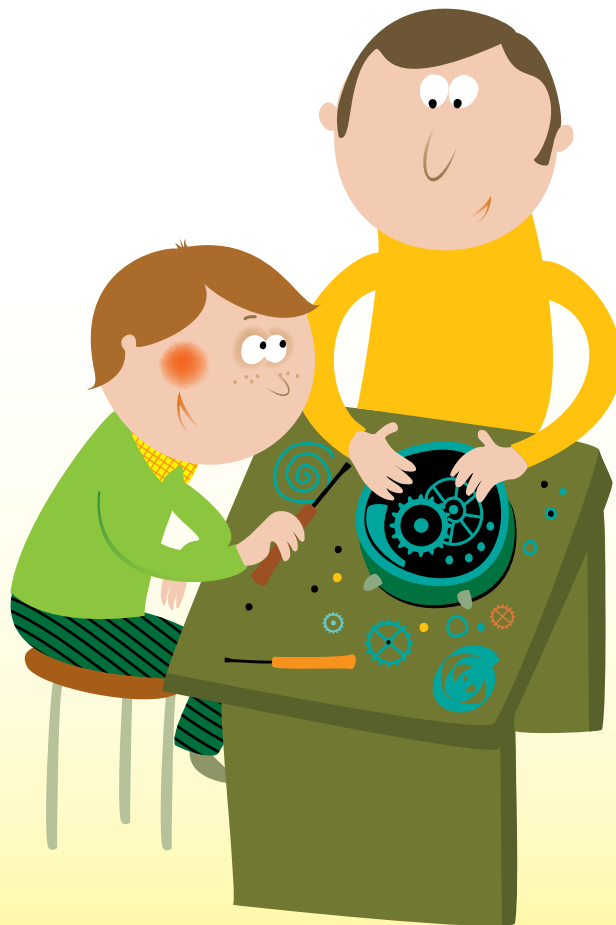

„Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sînt interzise”

art. 50 din Constituția Republicii Moldova, 1994.

Două istorii

Alexandra și Ionel sînt doi copii de vîrsta ta. Ei au mulți prieteni și le place să meargă la școală. În timpul liber, copiii se joacă în curte, frecventează cercul de dans modern sau citesc cărți interesante. *După lecții și după ce și-au făcut temele*, Ionel și Alexandra își ajută părinții la servitul mesei sau repararea unor obiecte casnice. Împreună, ei au grijă de 6 iepurași mici: copiii le curăță cuștile, îi hrănesc. Părinții lor înțeleg că școala este prioritate pentru copii și că ei trebuie să aibă timp și de joacă.

Vasilică și Lenuța sînt colegii Alexandrei și ai lui Ionel. Părinții lor nu au un loc de muncă stabil și le este dificil să le cumpere copiilor haine, încălțăminte, mîncare, cărți și rechizite școlare. Deseori, Vasilică merge cu tatăl să muncească la construcție. Toată ziua el cară cărămizi grele, căldări mari cu mortar sau nisip. Seara, nu-și poate îndrepta spatele de durere. Bătăturile din palme îl frig ca niște cărbuni încinși. Lenuța muncește și ea: îngrijește de copilul mic al vecinei. Într-o seară, Lenuța i-a spus fratelui său: „Vasilică, am obosit de atîta muncă...”

DE CE NU ESTE BINE CEEA CE LI SE ÎNTÂMPĂ LUI VASILICĂ ȘI LENUȚEI?

Care sînt principalele diferențe între istoriile acestor copii?

Crezi că părinții lui Vasilică și ai Lenuței procedează corect implicîndu-și copiii în atîtea munci?

Este bine pentru viitorul lor?

Care sînt riscurile la care sînt expuși copiii?

Vasilică și Lenuța sînt copii, dar *lucrează de rînd cu adulții!* Alexandra și Ionel, însă, își *ajută părinții!* Atîta timp cît sînteți copii, ocupațiile voastre de bază sînt învățatura și jocul.

Vasilică și Lenuța îndeplinesc munci grele care afectează foarte mult dezvoltarea copiilor și cauzează consecințe negative în viitor:

- ei nu frecventează regulat școala;
- dacă merg la școală, ei pierd capacitatea de a învăța pentru că nu se pot concentra din cauza oboselii;
- ei nu au timp să se joace și să-și facă prieteni;
- ei se plîng des de dureri de cap, de spate;
- ei nu au speranțe legate de viitor.

Știi că există munci interzise copiilor?

La vârsta pe care o ai poți îndeplini doar mici însărcinări, care sînt pe măsura puterilor și îndeplinirea lor nu te lipsește de timpul de joacă și studii. Acum poți doar să-ți ajuți părinții. În acest fel înveți lucruri noi, și-ți formezi deprinderi de lucru. Aceste deprinderi o să le folosești în viitor, cînd vei deveni adult.

Nu e greu să recunoști care sînt muncile ușoare, pentru că ele:

- nu te obosesc peste măsură;
- nu te încurcă să mergi la școală și să-ți pregătești temele pentru acasă;
- nu te lipsesc de distracția cu prietenii;
- nu trebuie să fie făcute în secret – dacă un adult îți cere să faci ceva rușinos, în ascuns, trebuie neapărat să le spui părinților sau profesorului;
- nu trebuie să-ți pună sănătatea în pericol, prin folosirea de substanțe nocive și instrumente periculoase. Dacă nu știi cum să folosești un instrument/o substanță, atunci evită-le. Cînd lucrezi, gîndește-te la cele mai grave consecințe posibile și cum să le previi.

Deci, voi puteți să ajutați la servitul și strînsul mesei, la spălatul veselei, la îngrijirea florilor de cameră, la ștersul prafului, la hrănirea și îngrijirea animalelor. Voi puteți ușor să mențineți în ordine jucăriile, cărțile pe care le aveți. Astfel, sînteți membri deplin și activi ai familiei, participînd la diverse treburi casnice pe măsura puterilor și capacităților pe care le aveți.

CE FAC COPIII CARE ÎNDEPLINESC MUNCI GRELE?

Ați citit despre muncile pe care le fac Lenuța și Vasilică. Dar mai sînt foarte mulți copii în Republica Moldova care sînt implicați în diferite munci:

Bifează acele munci pe care ai văzut că le îndeplinesc copiii

- *șpală mașini, nu doar pentru familie, dar pentru câștig;*
- *muncesc în câmp;*
- *vînd diverse obiecte în stradă;*
- *lucrează la construcții;*
- *lucrează ca hamali;*
- *strîng din gunoșițe obiecte din metal sau plastic;*
- *culeg și înșiră frunze de tutun;*
- *cerșesc.*

Dacă ai văzut și alte munci efectuate de copii, scrie-le mai jos

- _____
- _____
- _____
- _____

Sute de copii moldoveni cerșesc în străinătate (Rusia, Polonia, Turcia). Poliția face tot posibilul să-i aresteze pe traficanții, care sînt criminalii ce duc copiii în străinătate. Pentru acești traficanți, copilul este doar o sursă de venit. Traficanții nu respectă copiii și nu le pasă de viața și viitorul acestora.

Posibilele pericole și consecințe ale muncii copilului

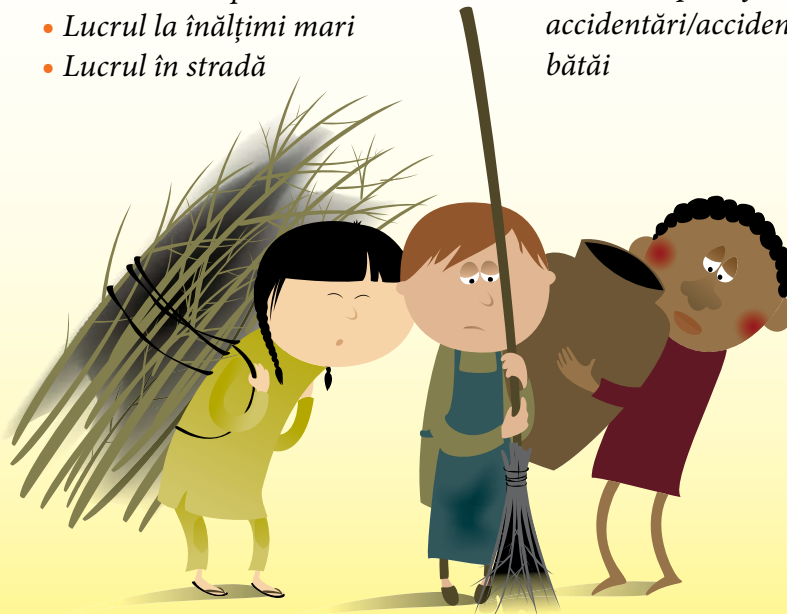
Identifică consecințele pe care le pot avea copiii implicați în munca copilului, trasînd o linie de la pericole la o/ sau mai multe consecință/e:

Pericole

- Utilizarea substanțelor chimice
- Utilizarea instrumentelor tăioase
- Lucrul în locuri cu praf sau gaz
- Lucrul cu tractorul / mașina
- Ridicarea și căratul greutăților
- Lucrul la temperaturi joase
- Lucrul la temperaturi înalte
- Lucrul la înălțimi mari
- Lucrul în stradă

Consecințe

intoxicații, dureri de cap
dificultăți de respirație
tăieturi, vătămări, vîntăi
usturime a ochilor, alergii
arsuri, insolație
răceală, degerături
dureri de spate, fracturi
accidentări/accidente, căderi
bătăi

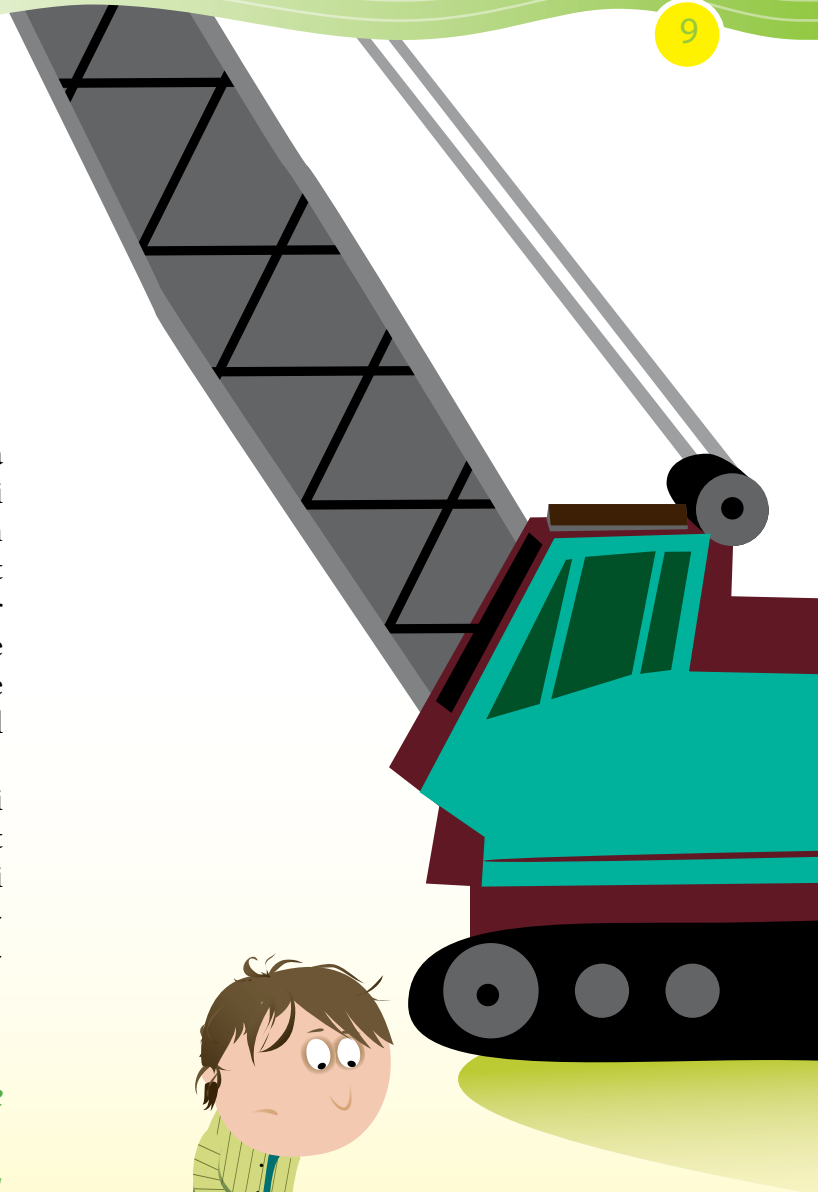

Țineți minte:

1. Copiii nu-și pot concentra atenția la fel ca adulții. În consecință, aceleași sarcini pot prezenta pentru copii un risc mai mare de accidentare decât pentru adulți, din cauza greșelilor pe care copiii ar putea să le facă. De asemenea, cu cât mai de durată este timpul de muncă, cu atât mai probabil este ca copilul să se accidenteze.
2. Unele consecințe ale expunerii copiilor la anumite substanțe nu pot fi observate imediat, ci cu mulți ani mai târziu. Spre exemplu, praful inhalat poate provoca o boală respiratorie doar după 10 ani.

Chiar dacă posibilitatea de accidentare este foarte mică, nu merită să riscați. Cîțiva copii din Moldova au fost răniți la muncă și regretă, dar este prea târziu. Nu le urmați exemplul!

Toți copiii trebuie SĂ MERGĂ LA ȘCOALĂ!

De ce? Pentru că la școală:

- *Învăță să scrie, să citească și să socotească.*
- *Învăță care sînt drepturile lui și cum să le apere.*
- *Deprinde cum să comunice ca să se facă mai bine înțeles.*
- *Își face prieteni ca să se asculte unii pe alții atunci cînd au probleme.*
- *Este mai în siguranță decît pe stradă.*
- *Este interesant: poate vorbi cu profesorii în care are încredere, poate merge la bibliotecă, la sala cu calculatoare sau la un centru pentru copii.*
- *Este distractiv: face sport, cîntă, desenează, participă la concursuri, merge în excursii, dansează la discoteci, ia parte la sărbători.*
- *Crește și învață pentru un viitor frumos.*

„Îmi place mult să citesc. Dar nu reușesc că am mult de lucru”, ne-a povestit Vasilică. Atunci cînd adulții nu vă respectă drepturile, cereți-le voi să facă acest lucru!

Educația este dreptul fundamental al copiilor din toată lumea!

Cu cît mai mult timp o să rămîneți la școală cu atît mai ușor o să vă fie în viitor!

Dacă mergeți regulat la școală și vă străduiți să învățați bine, veți putea continua studiile și avea o profesie și viață interesantă cînd veți fi adulți.

Cum putem SĂ AJUTĂM COPII CARE MUNCESC DIN GREU?

Într-o zi, Vasilică și Lenuța s-au întâlnit pe stradă cu Alexandra și Ionel.

- De ce nu veniți la școală? La școală este interesant și vesel.

- Dar noi trebuie să mergem la tăiat porumb..., a răspuns Vasilică.

Ionel i-a povestit învățătoarei despre cei doi copii. Învățătoarea a semnalat cazul asistentului social de la primărie. Acesta a venit la Vasilică și Lenuța acasă și a discutat cu părinții lor.

Le-a explicat că munca copilului este ilegală în Moldova, le-a povestit despre consecințele muncii timpurii asupra dezvoltării copiilor și i-a convins pe părinți să-și trimită copiii la școală.

A doua zi, Vasilică și Lenuța au venit la școală. Prietenii lor, Alexandra și Ionel, le-au promis că-i vor ajuta la învățătură, dacă vor avea nevoie. După lecții, Lenuța i-a spus fratelui său:

„O să-mi fac temele și apoi am să o ajut pe mama la spălat vase. ASTĂZI, nu mă simt deloc obosită!”

Cu cine trebuie să vorbiti cînd cunoașteți un caz de muncă a copilului?

<i>Profesorii, dirigințele clasei</i>	
<i>Copiii</i>	
<i>Parinții</i>	
<i>Educatorii de la egal la egal</i>	
<i>Autoritățile locale (primar)</i>	
<i>Instituțiile pentru protecția copilului</i>	
<i>Inspecția Muncii</i>	
<i>Organizațiile pentru protecția drepturilor copilului</i>	
<i>Alte instituții/persoane</i>	

*Notează în tabelul de sus datele de contact ale acestor
persoane/ instituții*

Orice copil ARE nevoie de:

- *respect*
- *îngrijire*
- *protecție*
- *educație*
- *șanse egale*

Copiii au dreptul să se joace și să meargă la școală.
Nici un copil nu trebuie să fie nevoit să muncească.

Copyright © Organizația Internațională a Muncii 2006

Publicațiile Organizației Internaționale a Muncii se bucură de drepturi de autor,
conform Protocolului 2 al Convenției Universale privind Drepturile de Autor.

*Cordonator editorial Haraz Svetlana
Publicat în Republica Moldova*

*Finanțarea pentru elaborarea acestei broșuri a fost oferită de Departamentul Muncii
al Statelor Unite ale Americii (USDOL) și Guvernul Republicii Federale Germania. Ea nu
reflectă neapărat opiniile și politica USDOL și a Guvernului german, iar menționarea
denumirilor de mărci, produse comerciale sau organizații nu implică aprobarea lor de
către Guvernele american și german.*

Design și ilustrații Violeta Dabija
Producere Casa Imago

Este bine să muncești? Broșură despre munca copilului în Moldova pentru copii de la 7 la 12 ani /
Centrul Naț. de Prevenire a Abuzului față de Copii (CN PAC);
resp. de ed. : Svetlana Haraz. – Ch. : Casa Imago, 2007. – 16 p.
ISBN 978-9975-9845-6-0
6500 ex.

331.526-053.2
E 78